

f. 11.064.

PEEGLIHÕBETAMISE ÕPETUSE

KÄSIRAAMAT.

ESIMENE TRÜKK.

RAAMATU KOKKUSEADJA JA VÄLJAANDJA
PEEGLIHÕBETAJA H. B.

~~1930: 1414~~

30632

J. NURMBERG'I TRÜKK, VILJANDIS.

E E S S Õ N A.

Käesoleva raamatu järele on paljudel igatus olnud, palju inimesi on küsinud töötamist päält vaadates minu käest selle töö saladusi ja kahetsenud, et ei ole niisugust õpetust raamatu kujul olemas. Inimesed vaatavad vanadesse iganenud halliksläinud peeglitesse, mis enam ei näita nagu ehk halvasti, mõnel ei ole seda olemaski. On vana, katki läinud ja nii päris ilma. Kui näebki äris uut peeglit, see maksab raha, on isegi nii kallis, et suuremat peeglit ei ole võimalik igalühel väiksema sissetulekuga inimesel muretseda. Ka kalliduse pärast ei muretse suuremaid peegleid rändajad inimesed, kes elavad teiste korterites, sest suurem peegel võib ka väga kergesti ühestkohast teise vedamisel puruneda. Aga kui hõbetate ise omale peegli, mis nii odav teile kätte tuleb, siis ei karda ega kahjetse teie kui peegel katki läheb. Senini on see töötamise ja peeglihõbetamise kunst kinni hoidunud vabrikutes, töökodades ja üksikute isikute käes, kes teile peegleid müüvad ja suurt raha teenivad.

Kuid kultuurinimene ikkagi ilma peeglita läbi ei saa, sest peegel on majas teise mööbli kõrval esikohal mitte luksusasjana, vaid päris tarvisminev asi. Olgu näiteks kas läheb sulle puru silma, ei ole sul võimalik oma viga ilma

peeglita näha. Sellepärast olen kokku seadnud selles väikses käsiraamatus peeglihõbetamise retsepti (õpetuse), mille järele iga inimene, olgu mees või naisterahvas võib omale ise peeglit hõbetada, kas vanat halliksläinud klaasi uuesti üle hõbetada, ehk päris uut klaasi hõbetada. Võib ka teistele tasu eest töötada, kes ei soovi seda ise teha vaid laseb teist teha. Võib olla esitatakse küsimus, kas on võimalik niisuguse raamatus oleva õpetuse järele ilma praktikat nägemata seda tööd ära teha? Selle peale võib vastata jaatavalt, kui täidate selles raamatus olevad juhatused, millised teid selgesti ja järjekorras viivad edasi, kuni teile tekkiß peegel ilma teie arusaamata ja uskumata silmade ette, mille üle teie isegi rõõmustama saate ja selle raamatukese õpetliku sisu üle väga tänulik olete.

RETSEPT (ROHUD)

Portsjon jaotatult.

Esiteks kui hakkate klaasi hõbetama, siis on teil kõige enim tarvis valmis muretseda hõbe ja teised tarvisminevad rohud (lahud). Selleks siis teil selgelt jaotatult grammides retsept. (Kõikide ainete nimed). Missuguste nimede järele saate osta kõik rohud apteekidest ja suu-rematest rohupoodidest.

Lisan juure veel praegused hinnad, et teadmatult mõnele müüjale ülearust hinda ei maksetaks.

ROHU NIMED.

- Nr. 1. Argentum nitricum, neliteist grammi. Üks gramm maksab kümme senti.
- Nr. 2. Ammonium gausticum, nelikümmend grammi, kolmekümne protsendiline. Üks gramm maksab üks sent.
- Nr. 3. Natrium-gausticum, kaksteist ja pool grammi. Üks gramm maksab üks sent.
- Nr. 4. Schtannom-cloratum, kristall. Seda läheb nii vähe, et väikse töö juures ostate üks gramm. Üks gramm maksab kolm senti.
- Nr. 5. Väävlihape.
- Nr. 6. Suhkur. 50 grammi ehk üks kaheksandik naela, see maksab kaks senti.
- Nr. 7. Destilleeritud ehk filtreeritud puhas lume- ehk vihmavesi.

Märkus See portsjon on võetud ülemmääraks kahekümnele ruutjalale klaasi hõbetamise tarvis. Võib hõbetada

selle portsjoniga kakskümmendkuus ruutjalga. Ja see läheb maksma kaks krooni kümme senti. Nii maksab teil ühe ruutjala klaasi pääl hõbe ainult kaheksa kuni kümme senti.

ROHTUDE SEGAMINE JA NÕUD, MILLE SEES TULEB ROHUD SEGADA.

Nõud olgu klaasist ehk emailleeritud ja puhtad, kaetud kaane ehk korgiga.

Retsept Nr. 1. See on kõva (kuiv) aine (hõbe). Nimi Argentum nitricum, nelitest grammi pane kolmeliitrilise pudeli ehk purgi sisse ja lisa (vala, kalda) juure retsept Nr. 2 Ammonium-gausticum nelikümmend grammi, see on vedelik. See tähendab: need kaks rohtu kokku sulama panna ühte eelmainit nõusse, kaetud kaane ehk korgiga. See segu (rohi, lahu) ei lahtu nii ruttu aga kinni katta tuleb rohkem sellepärast, et mitte puru sisse ei sattuks. Nii siis laske seista, kuni need kaks rohtu ühte ära sulavad. Võib ka vahel liigutada. Sulamise aeg on üks tund, ehk nii kaua, kuni ei ole enam näha tükke.

On see nii valmis, siis võita teist rohtu segada — retsept Nr. 3. Natrium-gausticum kaks-teist ja pool grammi. See on jälle kõva kuivaine. Pane ühe liitrilise pudeli ehk klaaspurgi sisse ja lisa juure kakssadaviiskümmend grammi destilleeritud ehk filtreeritud puhast vihma- või lumevett ja lase seista kuni see rohi (lahu) vees ära on sulanud. Sulamise aeg üks tund ehk nii kaua kuni ei ole enam näha tükke, võib ka liigutada.

Kui see on ära sulanud, siis vala lahu ehk vedelik käesolevast pudelist esimesele juure — see tähendab nõusse, milles sulasid neliteist grammi argentiim-nitricumi ja nelikümmend gr. ammonium-gausticumi. Loksutage segi ja siis lisage saadud segule kolmtuhat grammi destilleeritud ehk puhast filtreeritud vihma- või lumevett juure — loksutage segi, see on siis valmis hõbe klaasile valamiseks.

M ä r k u s. Nüüd arvate võib olla, mis hõbe see on. Ei saa ehk seda vedelikku klaasi peale kallata või jookseb maha. Aga ei, see hoiab end väga tihedalt keemiliselt koos.

Hõbetamise aegu peab klaas olema laua peal loodis ja siis valate iga ruutjala kohta ükssada kaksikümmend viis grammi ehk niipalju kui see vedelik kuhjaga klaasil seisab.

Nüüd võtke retsept Nr. 4. Shtannom-cloratum kristall — see on kõva kuivaine.

Valage õhukese taldriku peale destilleeritud ehk filtreeritud puhast vihma- või lumevett, pange seda rohtu puhta noaotsaga vähehaaval vee sisse ja liigutage (segage) niikaua kuni ära sulab ja veele vähe hallika värvi annab. Seda läheb vee sekka nii vähe, et kaaluda on tülikas ja ei tee ka mingit viga, kui rohkem ehk vähem läheb ja see vedelik, rohi, lahu nimetatakse peitsiks.

M ä r k u s. See vedelik on töötamise juures väga tähtis, et mitte ei unustaks selle tarvitamist omal kohal sest see on, mis võtab hõbeda klaasi külge kinni.

Nüüd võtke retsept Nr. 5—6—7. Seda tehke täpselt nii. Pange viissada grammi destilleeri-

tud ehk filtreeritud puhast vihma- või lumevett ühte veiksemasse nõusse, kas kruusi või kastruli sisse ja lisage juure viiskümmend grammi (ehk üks kaheksandik naela) peenikest puhast suhkrut. Sulatage suhkur vees ära, siis pange tulele keema. Kui juba keemahakkamisel on, siis tilgutage viisteist tilka väävlihapet juure, pange keedu nõul kate (kaas) peale ja laske viisteist minutit ummuses kaane all keeda. On see aeg ära keenud, siis võtke tulelt ära ja laske ära jahtuda. Kui vedelik on jahe, siis valage pudelisse. See nimetatakse suhkruvesi. Seda vedelikku läheb hõbetamise juures õige vähe tarvis ja sellest saab mitmeks ajaks. Seda võib ka vähem olla, siis tuleb ikka see hulk kas pooleks või neljaks jagada. Siin on võetud suurem norm sellepärast, et suurem kogu on parem keeta kodusel teel.

M ä r k u s. Suhkruveel on hõbetamise juures suur tähtsus, sest suhkruvesi lahutab hõbeda teistest ainetest ära, ilma suhkruveeta ei lange hõbe ültse klaasile peale.

Nii on teil siis valmis kõik tarvisminevad ained peegli hõbetamiseks. Ja need rohud, lahud segate teie valmis siis, kui on teil juba klaas ära puhastatud hõbetamiseks valmis, ainult enne peitsimist ja suhkruvett tarvitate hõbe sekka iga ühesaja grammi hõbeda juure kaks grammi suhkruvett ja enne hõbeda klaasi peale valamist.

KLAAS JA KLAASI PUHASTAMINE.

V a n a p e e g l i k l a a s.

Kui on sul vana peegel mustaks läinud, siis võta peegel raami seest välja ja pane hõbetatud

küljega ülespoole lauale. Võib olla harilik laud, ainult tasane ja kaetud kas mõne vana linaga või kattega, millel ei ole kõrgeid õmmelusi ega muhkusid, et klaasil mõni koht ei jääks kõrgele, mille läbi klaas võib puruneda. Nii ei tohi ka see alus liivane olla, mis kuidagi klaasi liikumisel võib kriimustada. Sest kriimustatud peegel ei ole ilus.

Nüüd tuleb teil enne vana hõbe pealt maha võtta. Selleks tuleb tarvitada rohtusid ja toimida järgmiselt. Esiteks leotage veega seebikivi vedelik. Ja määrige sellega hõbe pool sisse. Natukese aja pärast, kui kuivaks lööb, määrige teist ja kolmat korda veel, siis laske liguneda kaks kuni kolm tundi. Ning siis võtke üks puu pulk ja hõõruge hõbe lahti. Siis loputage veega puhtaks.

Kui selle abinõuga ei tule hõbe lahti, siis tuleb võtta teine, see on salpeetrihape, mis võtab ilma vaevata puhtaks. Salpeetrihappega tehke hõbe märjaks, laske kümme minutit seista ja loputage veega puhtaks.

Seebikivi nimetasime siin sellepärast, et on odavam ja igalpool kättesaadavam, aga salpeetrihapet saab ainult apteekidest. Ühe peegli vana hõbe mahavõtmiseks keskmiselt peeglit kulub ära umbes kümne kuni viieteistkümne sendi eest, muidugi peegli suuruse järele. On teil vana hõbe nii ära puhastatud, siis loputate klaasi puhtaks ja tõstate laualt kõrvale. Klaasi all olev riie sellest mustusest puhtaks ja asetage jälle niisama tagasi lauale. Klaasil on siis ükskõik missugusele küljele uue hõbeda valate. Selle töö juures tarvitage kas kaevu- või vihmavett, ükskõik kuid ta olgu puhas. Nüüd võtate raua menningut, segate veega parajaks pudru sarna-

seks, panete klaasile kas mõne lusikaga või puu-
pilpaga, määrte klaasi üleni täis ja hakkate siis
hõõruma, s. o. klaasi lihvima, (puhastama)
edasi-tagasi klaasi mööda, nagu puud liivapabe-
riga, mida iga inimene on näinud. Niimoodi
hõõrute kõige rohkem viisteist minutit, siis on
teil igasugune klaas igasugusest mustusest
puhas.

Seda rauamenningi pudru veega segatult ei
pruugi korraga palju valmis teha vaid tarvidust
mööda, klaasi suuruse järele. Tööriista, millega
hõõruda tuleb, nimetatakse poleerimise padjaks
ja ta on kirjeldatud tööriistade kogus, raamatu
lõpuosas. Kui olete nüüd klaasi nii ära puhas-
tanud siis valate (kaldate) vett klaasile ja hõõ-
rute pehme puhta käsnaga (shvammiga) raua-
menningu klaasi peal hästi lahti, vedelaks ja tõs-
tate klaasi ühe käega servi ülespoole põiki ja
teise käega valate vett kõrgelt klaasile, nii et
vesi kõrgelt kõvema hooga lööb klaasi hästi puh-
taks. Vett võib valada (kallata) kruusiga. Vesi
peab olema puhas, ükskõik kas kaevu- või lohu-
vesi. Ja valate (kaldate) niipalju klaasile peale
kuni klaas on täielikult puhas nii et mingisugust
mustust enam silma ei paista.

Siis võtate klaasi laualt kahe peo vahele
ehk kahe käe vahele, sõrmed sirgu hoides nii et
sõrmed ei puutuks klaasi puhastatud küljele ja
nii tõstate siis klaasi laualt kõrvale ja panete
püsti seina najale puhastatud küljega vastu
seina ja kui mujale kuhugi tugeses siis ikka nii
et klaasi puhastatud külg oleks kaitstud külge-
puutumise eest, sest peale seda pesemist ei tohi
enam klaasi puhastatud küljele ei käega ega
millegi muu asjaga puudutada, sest ta on väga
tundelik mustust külge võtma, mis peegelduses

nähtaveks jääb ja määritud koht ei võta ka enam hõbedat külge.

*M ä r k u s. Ruum, kus hõbetate peeglit, peab ennem hästi puhastatud olema lah-
tistest ja liikuvast tolmust ja kaheksa-
teist kuni kakskümmend kraadi soe.*

Nüüd puhastate jälle sama laua, mille peal klaasi puhastasite, puhtaks, riie tuleb laualt ära võtta ja laud veega üle loputada. Nüüd panete lauale kaks kolmekandilist puu liistu mis töö-riistade kogu kirjeldusest leiate. Liistud panete nii laia vahega kuidas teil töötamisel olev klaas nõuab, nii et liistud jäävad teine teise klaasi ääre alla. Kui klaas on väga lai ja õhuke, siis nii klaas jaotada liistudele et ei paenduks. Kui tarvis, siis võib ka kolm liistu olla. Nüüd panete klaasi liistudele lapiti, nii et klaasi puhastatud külg jääb ülespoole (päälepoole). Siis võtate, mis tööriistade kogus kirjeldatud nimega peitsimise padi ja kastate taldriku peal oleva vedelikuga hästi läbimärjaks (ligedaks). See vedelik nimetatakse peitsiks (peitsimine) selle padjaga, mis olete märjaks teinud, hõõrute klaasi puhastatud külje hästi tihedalt üleni märjaks (ligedaks). On see klaasi külg nii üleni märjaks (ligedaks) hõõrutud, siis tõstate jälle klaasi ühe käega serva peale poolpõiki üles ja valate veega üle — aga nüüd juba destilleeritud ehk puhta filtreeritud vihma- või lumeveega, kaldate kruusiga kõrgelt vett klaasile peale, silmaspidades, et klaas saaks üleni ära uhutud, pestud, mitte millegi asjaga hõõruda vaid vee kukkumine üle klaasi teeb klaasi puhtaks, klaas on nüüd puhas. Lasete tagasi endisse asendisse liistude peale ja vaadake et klaas on loodis nagu enne. Nüüd

kaldate hõbeda peale. Teil peab teada olema käesoleva klaasi suurus ja selle järele mõõdate hõbeda klaas- ehk emailleeritud nõusse, millega kaldate klaasi peale.

Näiteks kui on teil klaasi suurus kolm ruutjalga, siis selle tarvis kaldate hõbedat suurema nõu seest väiksema sisse, sellesse nõusse, millega kohe klaasile valate. Selle klaasi peale läheb siis kolmasada seitsekümmendviis grammi hõbedat. Nüüd kaldate grammiklaasi sisse, millel grammimärgid peal, selle hõbeda sekka valamiseks seitse grammi suhkruvett ja kaldate seda hõbedale sekka. Ning nüüd aegaviitmata kaldate selle käesoleva portsjoni klaasile peale pikkamisi jooksvalt ja madalalt nii et klaas üleni täis, sest hõbe mis küll näha vedel, veesarnane, ei jookse nii laiali kui vesi, vaid peab ka kaldamisega aitama, sest hõbe hoiab keemiliselt kokku ja võib ka mõne koha ilma hõbeta jätta, mida pärast halb täita. Hõbedat tuleb klaasile valada klaasi suuruse järele teatud osa, see on, et tuleb hõbetamisel olev klaas ära mõõta ruutjalgadeks ja iga ruutjala peale tuleb valada sadakakskümmend viis grammi hõbedat, kui soovitakse õhemale klaasile keskmist hõbedat ja üks kord valatakse, aga kui hõbetada paksemat klaasi, siis valada hõbedat pool rohkem, see on kakssada nelikümmend grammi. Et ühekorraga ei seisa nii palju peal, siis tuleb kaks korda valada.

Kui olete hõbeda klaasile peale valanud, siis laske see klaasi peal viisteist minutit seista, võite ka vähe liigutada. Ühes klaasiga võtate liistu otsadest, teisest teise käega kinni, tõstate vähe üles ja lasete tagasi, nii et mitte hõbedat maha ei kalda, vaid et hõbe liiguks klaasi möö-

da ühest otsast teise ja vajuks klaasi peale ühetasaselt kinni; ülearune aine ühes veega jääb järele, mis peale hõbeda klaasile vajumist tuleb klaasi pealt maha kallata. Selleks tõstate klaasi ühe käega jälle poolpõiki serviti üles, siis kukub vesi klaasi pealt maha. Ja valate, pesete jälle kohe, kruusiga vett kõrgelt klaasile lastes, sest niisuagune pesemine viib hõbeda pealt kogunud mustuse puhtaks.

Olete nii klaasi ära loputanud, siis jääb veel hõbeda peale niisuagune hall kui tolmukord, mida vesi ei kõrvaldanud. Selle pühite siis seemisnahaga õrnalt ära ja lõputate veel kord veega hästi puhtaks. Siis panete kuivama. Nüüd näitab teile peegel juba nägu. See hall tolmukord ei tee küll suurt viga, aga parem on, kui ikka õpetuse järele puhtaks teete.

Nüüd on teil peegel ära hõbetatud ja panete hõbetatud klaasi kuivama hõbedaküljega vastu seinu, püsti serva peale, ja lasete kaks tundi kuivada.

Selle vaheaja sees koristate laua, mille peal hõbetasite, puhtaks, võtate liistud ära ja teete laua kuivaks. Siis panete jälle klaasi tagasi tasaselt tasase laua peale, hõbetatud külj ülespoole ja hakkate dekateerima, see on hõbedat pealt kinnitama.

Selleks võtate üks tükk puhast valget vanat ärakulunud linast riiet ehk marlet ja panete puhta valge puuvilla ümber. Puuvilla võtke umbes vähema kanamuna suurune topus.

Selle puuvillatopuse teete nii nimetatud piiritus-schellakiga märjaks, kaldate puuvilladele niipalju peale, et hoopis märjaks saab, aga mitte tilkuma ei hakkaks. Sellega siis dekateerida klaasilolevat hõbedat kinni, see tähendab toi-

mitte nii, et mitte ei hõõru, vaid lööte käesoleva topusega hõbedale peale. Sellest löömisest jääb juba isegi paras jagu hõbedale külge ja kui näete, et puuvillad juba enam välja ei anna, jäävad kuivaks, siis valate jälle juure, ja nii edasi, kuni on klaas ära dekateeritud. Siis jääb peegel jälle kuivama. Kuivamise aeg kaks tundi. Kui peegel on ära kuivanud, siis tuleb teda värvida.

VÄRV JA VÄRVI SEGAMINE.

Värviks tarvitate nimelt tina-menningit, paremat puulakki, sikatiivi ja terpentini.

Värvi segamine toimub järgmiselt. Võtke üks osa sikatiivi, üks osa lakki ja terpentini poolteist osa ehk grammides jaotatud näiteks kakskümmend grammi sikatiivi, kakskümmend grammi lakki ja kolmkümmend grammi terpentini. Nüüd panete kõik need värvained kokku ühte nõusse, segate segamini siis panete värvimulla, see on tinamenningi sekka. See värv tuleb segada hariliku puuvärvi sarnane ja värvida tuleb ka hariliku värvi pintsliga, mitte mõne vana kõva kontsuga, vaid pehme pintsliga ja värvida tuleb õrnalt järjekorras edasi, mitte kõvasti ega kaua hõõruda ühe koha peal nagu puud värvitakse, sest puule hõõrutakse värv kõvasti sisse, kuid klaas värvi sisse ei tõmba, vaid kuivab peale. Värvi ärge tehke korraga palju valmis, ainult tarvidust mööda klaasi suuruse järele ja kui teie ei tarvita seda värvi mujale, siis ei ole ka tarvis osta rohkem kui tarvis läheb peegli jaoks. Värvi läheb ühe ruutjala peale kakskümmend grammi alammäär. On peegel ära värvitud siis jätate kuivama. Parema sama laua peale, kus seisis värvimise aeg, ja lasete

kuivada kaksteist tundi. Peale kuivamist tuleb teil teine külg, peegli vaatekülg puhtaks teha. Selleks panete peegli hõbeda küljega vastu lauda, millele midagi peale on laotatud, kas mõni riie või lihtsalt paber, sest nüüd ei ole enam määrimist karta ning võtate tüki villast riiet ja peenikest kriiti. Sellega puhastate peegli vaatekülje puhtaks. Pärast veel pühite linase ehk sitsi riidelapiga üle, kuni näete, et on puhas.

Sellega on siis teil peegel tarvitamiseks valmis.

Märkus. Kui tuleb ette, et teil on rohkem kui üks peegel hõbetada, siis tehke seda tööd järjekorras. Esiteks mõõtke, mitu ruutjalga teil summa klaasi on hõbetada, siis selle järele muretsege kogu rohud ja tarvisminev materjal valmis. Siis hakake järjekorras puhastama raua menningiga. Kui olete kõik klaasid ära puhastanud ja pesenud, siis segage rohud valmis ja seadke laud loodi, mille peal hõbetate. Kui teil ei ole käepärast loodlauda, siis võite seda teha veega, panete liistud lauale, klaasi peale ja kallake klaasi peale vett, siis näete, missuguselt klaasi küljelt vesi maha jookseb, seda tõstke kõrgemale, nii et vesi seisab ühetasaselt üle klaasi. Nii on klaas kõige paremini hõbetamiseks loodis. On kõik nii korda seatud, siis hakkate järjekorras peitsima ja hõbetama, iga klaas kui on ära peitsitud, siis kaldate suurema nõu seest hõbedat tarvisminev osa vähema nõu sisse ja lasete iga ühesaja grammi

hõbeda juure kaks grammi suhkruvett, lööte vähe ruttu klaas pulgaga segi ja aegaviitmata kaldate klaasile peale, kui hoiate kaua suhkruveega segatud hõbedat käes, siis läheb hõbe selle nõu külge ennem, kui saate klaasile valada.

Pidage meeles, et teie mitte suhkruvett ei kalda suurema hõbeda portsjoni sisse enne valmis, vaid ainult enne klaasile valamist.

Piiritus-shellakk valmistage kohe pudelisse valmis, võtke kaks loodi pruuni shellakki, ajage pudelisse ja lisage juure viissada grammi piiritust, tähendab shellak piirituse sees ära sulatada.

Kui hõbe on klaasile valatud, ei ole just tähtis, et ta viisteist minutit klaasil seisaks, vaid seda näeb silmaga; kui hõbe hakkab klaasile vajuma, siis hakkab ka kohe teile nagu näitama ja vastu peegeldama selgelt.

Asi oleneb hõbeda ja ruumi soojustest. Kui on hõbe ja ruum külm, siis võtab rohkem aega, enne kui vajub klaasile ja on ka rohkem mustusega segi, aga kui ruum ja hõbe on normaalselt soe, nagu öeldud kaheksateist kuni kakskümmend kraadi, siis langeb hõbe ruttu ja puhtalt klaasile ja ei tarvitse nii kaua vedelikku peal hoida, siis jääb rohkem mustust hõbeda peale. Kallake siis juba ülearune klaasilt ära, kui näete, et hõbe puhtalt ja selgelt vastu peegeldub.

UUS KLAAS.

Uue klaasi hõbetamine ning klaasi valimine ostmise juures.

Uut klaasi tuleb osta, selle juures on tähtsam osa klaasi valimine. Iseäranis õhukest klaasi tuleb hästi järele vaadata, sest õhuke klaas on alati mulle täis ja paksuselt ebahühtlane. Sellepärast tuleb teil klaas enne ostmist hästi läbi vaadata, et ta oleks esiteks ilma mullideta, kriimustusteta ja hühtlaselt paks ja õgev. Alati juhtub kätte klaasi, mis ei ole ühepaksune, seda on enamasti ainult õhuke klaas. Paksul klaasil ei tule seda palju ette, et ei oleks ühepaksune, küll juhtub aga, et on kuidagi kriimustatud ja vähe kõver. Kui klaas on kõver, siis peegel lainetab ja ei näita õiget nägu.

Kui on teil juhus, et ostate klaasi ära ja ei saa seda nii kohe hõbetada, jääb klaas kauemaks kodu seisma, siis hoidke teda päikese eest, sest päikese käes seisnud klaas on peegliks täiesti kõlbmata ja jääb peegliks tehtult halliplekiliseks. Hõbetada tuleb uut klaasi osalt niisama kui eelpool kirjeldatud vanat klaasi. Uue klaasi pesete esiteks sooja veega puhtaks enne kui hakkate poleerima ehk puhastama. Panete klaasi jälle tasasele lauale, millel mingisugune vana, tasane, kuid liivast ja klaasi kriimustavatest ainetest puhastatud riie on peale laotatud.

Klaasi panete siis riide peale ja hakkate poleerima (lihvima, puhastama) selleks määratud poleerimise padjaga, mis tööriistade kogus on nimetatud. Siis segate raua menningi veega pudru sarnaseks seguks, panete klaasile laiali ehk määrите padja peale ja hakkate edasi-tagasi

hõõruma. Kui rauamenningu segu läheb kuivaks, siis tilgutage vett klaasi peale juure.

Kõige vähem tuleb teil puhastada väiksemat klaasi viisteist minutit, kui on teil tahtmist, siis võib ka kauem puhastada.

On teil klaas nii ära poleeritud, siis valate vett klaasile ja hõõrute klaasil oleva rauamenningi segu veega hästi lahti, vedelaks. Selleks on teil tarvis pehme kummi shvamm, millega klaasi hästi puhtaks teete, rauamenningi klaasi pealt ära pesete.

Siis tõstate ühe käega klaasi serviti poolpõiki üles ja kaldate kruusiga kõrgelt vett klaasile, niikaua kuni klaas jääb täiesti puhtaks punasest rauamenningust. Pesemiseks võib siin olla kaevu- või lohuvesi, kuid ikkagi täiesti puhas igasugustest kõrvalainetest.

Pärast seda pesemist ei tohi enam käega mingi muu asjaga klaasi puhastatud küljele puutuda, sest puudutatud kohale jääb peeglis plekk nähtavale, mis teeb peegli inetuks ja teie ei tea ka, kust see on tulnud.

Nüüd panete klaasi põrandale, puhastatud küljega vastu seina, parem on kui panete ka midagi serva alla, kas väiksed puutükid ja kui käepärast, siis pinkide peale.

Teete jälle laua puhtaks endisest mustusest, asetate lauale kaks kolmekandilist liistu ja loodite loodlauaga õigeks; kui ei ole loodlauda käepärast, siis teete seda veega, niisama kaldate lapiti liistude peal oleva klaasile vee peale. Kui vesi seisab klaasil ühepaksuselt üleni, siis on klaas loodis, nii et võib hõbetada.

Nüüd panete klaasi kahe liistu peale ja hakkate peitsima, selleks kastate peitsimise padja, mis tööriistade kogus nimetatud, taldriku peal

oleva peitsiga hästi läbimärjaks (ligeks) ja hõõrute edasi-tagasi klaasi mööda, nii et klaas saaks üleni peitsiga kaetud. Peits tehke valmis enne tarvitamist valge õhukese taldriku peale destilleeritud ehk filtreeritud puhast lume- või vihmavett. Siis pange puhta noa otsaga eelpool nimetatud retsept schtannom-cloratum veele juure ja segage, liigutage kuni ära sulab ja veele vähe hallika värvi annab. On klaas ära peitsitud, siis tõstke jälle ühe käega klaas poolpõiki serviti üles ja kallake veega üle. Nüüd mitte enam kaevuveega vaid destilleeritud ehk filtreeritud puhta lume- või vihmaveega. Lasete klaasi tagasi liistudele ja nüüd valate hõbeda klaasile ja toimite nii edasi, nagu eelpool kirjutatud vana klaasi juures, kuni valmimiseni.

Kui valmistate omale õhukesest klaasist suurema peegli ja seda raamisse panete, siis pange klaasi tagakülje ja laua vahele iga ruutjala kohta neli korki, siis ei vajuta teie kunagi klaasi puhastamise juures katki, on sama vastupidav kui paks klaas.

TÖÖRIISTADE KOGU.

Iga töö, mida hakatakse tegema, nõuab tööriistu. Olgu siin nimetatud kõik peegli hõbetamise juures tarvisminevad tööriistad.

Poleerimise padi. Võtke üks tükk puud, pikkus kaheksa tolli, laius kolm tolli, paksus kaks ja pool tolli, hõõveldage õigeks ja lööge ühele küljele paks vilt ehk mitmekordselt villast riiet, võib olla ka vana puhtakspestud riie, väikeste naeltega servade ja otsade külge kinni. Vilt ehk riie tuleb hästi sirgu tõmmata. See on siis poleerimise

padi, mida tarvitate rauamenninguga klaasi puhastamise juures.

Siis on peitsimise padi. Võtke tükk puud, kuus tolli pikk, kolm tolli lai, poolteist tolli paks, panete ühele küljele valget puhast puuvilla õhuke kord ja lööte jälle puhtaks pestud valget linast riiet üle puuvillade naeltega servade ja otsade külge kinni. Seda patja tarvitate siis ainult klaasi peitsimise juures. Mõlemad padjad tulevad peale töö ühekordset tarvitamist puhtaks pesta ja ära kuivatada.

Siis on teil tarvis kaks kolmekandilist puust liistu, mille peale panete hõbetamise aegu klaasi. Jämedus neil liistudel igast küljest poolteist tolli ja õiged, pikkus klaasi suuruse järele, mitte lühemad kui klaas.

Need asjad võib iga inimene ise teha, sest nad on nii lihtsad, et valmistamine ei vaja minigisugust keerulist tööd ega teadmist.

Siis on teil tarvis grammi-klaas, millega mõõdate kõik vedelad ained ja vee. Kuivad ained mõõdetakse grammides juba ostmise juures teile kaaluga kätte.

Kui on teil väike töö ainult enda tarvis, siis võib kulude kokkuhoiu mõttes seda grammi-klaasi ka laenata ja pärast töötamist tagasi anda.

Parem oleks, kui neid grammiklaase oleks kaks tükki, üks suurem, saja kuni kahe saja grammiline, millega mõõdate suuremaid vedeliku kogud, ja teine kümne kuni kahekümne grammiline, millega mõõdate suhkruvett hõbeda sekka enne klaasile valamist.

Kui mõõdate grammiklaasiga ühte vedelikku, siis enne teise vedeliku mõõtmist igakord klaas veega ära loputada.

Veel on teil tarvis üks tükk seemisnahka, võib olla poole ruutjala ümber. Selle teete enne tarvitamist veega märjaks, pehmeks ja seda tarvitate, kui hõbe on klaasile vajunud, siis jääb hõbeda peale hall mustuse kord, mille selle nahaga õrnalt ära pühite. Igakord ka niisugust mustust hõbeda peale, mis vääriks pühkimist ei jää. See oleneb rohkem temperatuurist hõbetamise aeg. Peale tarvitamist pesete selle naha veega puhtaks ja panete kuivama.

Siis on teil tarvis üks pehme kummi shvamm, millega pesete klaasi poleerimise aeg rauamenningust puhtaks. Peale tarvitamist shvamm puhtaks pesta, vesi välja pigistada ning kuivama panna.

Siis on teil tarvis üks klaaspulk, klaasi äär, mida igast poest saate kus klaasi müüakse ja selle eest ei võta ka keegi raha.

Niisuguse klaaspulgaga on kõige parem ja puhtam rohte segada kui tarvis on.

Nii on teile nimetatud kõik tarvisminevad tööriistad peeglihõbetamise jaoks.

M ä r k u s. Puust tööriistad võivad olla ükskõik mis puust, kuid tarvitamise küljed peavad olema õgvad ja puhtad liivast, et klaasi ära ei kriimustaks. Seemisnaha kohta oli eelpool öeldud mõõt umbes poole ruutjala suurune. Seda sellespärast, et niisugused tükid on alati poes rohkem müüa, võib olla aga ka suurem ehk vähem, kuid väga väikse lapiga on siiski tülikam pühkida.

Lõpusõnas olgu teile öeldud, et kui võtate selle töö ette, siis pidage järjest omal raamat ees ehk õppige ennem pähe ja toimige täpselt

õpetuse järele. Kuigi juhtub teil vahest eksitus ehk unustate midagi, siis ärge püüdke mitte viga enam parandada vaid hakake uuesti otsast pihta, sest selle töö juures ei ole midagi võimalik parandada, sellepärast ei maksa aega viita, sest see materjal ja töö lubab oma liigodavuse poolest mitu korda üle teha. Töötamise juures ärge olge kohmetu ega kartlik, vaid energiline ja julge. Sellega olete kätte saanud selle raamatukese soovitud kasu.
